Ч. 167 (11.135). Львів, субота 30. липня 1927. Оплата почт. заплачена готівкою. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Вшехпольські моралісти.

Львів, 29. липня 1927.

Головна Рада Звйонзку Людово-Народового відбула, як ми вчора згадували, 24. п. м. засідання, на якому застановлялася над теперішнім політичним положенням у Польщі. Результатом нарад є чотири резолюції, в яких і намічена політична тактика ендеків у теперішніх відносинах.

Як відомо, маршал Пілсудський вважав у часі травневого перевороту і вважає ендеків з Гломбінським і Ст. Грабським на чолі та пястівців з Вітосом найбільшими своїми політичними противниками. Він і старається одних і других за всяку ціну ослабити, бо знищити їх зовсім не так легко, хоч напевно і таке бажання не чуже цілому теперішньому правлячому під батутою марш. Пілсудського таборові.

Вся ендеція здає собі докладно справу з того і тому не поминає ніякої нагоди, щоби напруження між нею та урядом використати як прекрасний капітал для власної консолідації. Недавно відбувся у Львові зїзд окружної екзекутиви тієї партії на Галичину, про який ми своєчасно писали. Те, що говорив Ст. Грабський на львівському зїзді найшло яскравий вислів і в теперішніх резолюціях Головної Ради у Варшаві.

Все, що діється нині в Польщі, веде до руїни господарського і політичного життя, — думають ендеки — бо на перший плян висунулися в державному житті „матеріяльні інтереси поодиноких груп". Для заспокоєння тих інтересів — говориться у першій резолюції — уживають усяких можливих засобів і наслідком того доводять „до топлення у тих заходах і засобах всяких цілей та завдань політики народу, до вбиття національної думки і розпорошення національних сил". Усіх тих злочинів допускається самозрозуміло теперішній т. зв. табор санації, тієї санації, що „по 14 місяцях — пише „Слово Польске" — заношення у Польщі виявила свою цілковиту творчу неміч... Санація стала могутньою в деструкції". Який-же лік мають на те все теперішні провідники ЗЛН.? Все це „змушує" їх — говориться у резолюціях — „до напруження всеї енергії та праці над усвідомленням народові його добра, його цілей і завдань у боротьбі за побіду політичного розуму, національної думки і моральних засад".

Не від нині реклямують ендеки свій політичний „розум", який вважають своїм монополем у Польщі, і не від нині вихвалюють свою „мораль". А щоби у вшехпольську „мораль" могли направду повірити навіть рядові члени ЗЛН., то надається їй у другій точці резолюції ще й специфічну польсько-католицьку закраску. „Рада начальна кладе особливий натиск — каже резолюція — на обовязок членів ЗЛН. працювати над скріпленням релігійного духа в родині і поваги католицької церкви в державі, пригадуючи, що релігія є для нас цілею(?), якій служимо, а не засобом, що має служити політичним або суспільним інтересам".

У... знає ... заглядає на практиці, особливо у нас, вшехпольська релігія як „ціль", хто пригадає собі великі-великі тисячі випадків з останніх днів, ще більші тисячі фактів останніх літ та безліч історичних фактів давно минулих, де релігія була і є для польської політики засобом денаціоналізації, руїни іншого народу, а навіть деморалізації, той зрозуміє всю бездонну глибину аморальности тієї резолюції, той збагне весь цинізм тих, що під плащиком засад католицької моралі доконували і доконують, пропагували і пропагують у політиці найгіршого і найнікчемнішого типу злочини проти всякої моралі і проти всякої релігії.

Висуваючи такі „релігійні" гасла ендеки заповідають далі у слідуючих двох точках резолюції „безоглядну боротьбу проти всяких спроб накинення населенню переворотових змагань", отже боротьбу проти комуністів і проти національних меншостей. „Врешті — стоїть у четвертій точці резолюцій — супроти **роззухвалення** непольських елементів у протипольських і протидержавних прямуваннях, які між іншим найшли наглядний вияв у останніх виборах до самоуправних установ, Рада взиває організації З. Л. Н. працюючі на теренах тертя з тими елементами до скріпленої чуйности".

Нічого нового! Старі це пісні польської народової демократії, нераз ми чули їх при ріжних нагодах та бачили у всяких видах. Але це не значить, що нам не треба на них звертати уваги. Проти гарматньої кулі — писав десь російський гуморист Аверченко — винайшли панцир, на цей панцир придумали нову гармату, що його пробивала своєю кулею, але й на ту кулю та її ділання придумали ще кращий панцир і так у безконечність. На вшехпольську „релігійно-моральну" чуйність треба наставити теж чутке ухо та бистре око і подвоїти та потроїти чуйність серед нас. Бож відомо, що у боротьбі з пропаґаторами політичного хуліганства, розбою та канібалізму треба послугуватися густо-часто засобами найновішої „воєнної" техніки, дарма що нераз і ворогом придуманої.

Гороїжаться ендеки і заповідають у дусі своїх „христолюбивих" засад похід навіть у гущу робітничих мас, щоби й там защеплювати „моральні засади і народову думку". Словом беруться за т. зв. реальну роботу надіючися, що „могутня в деструкції" санація скоро опорожнить для них місце на становищах правителів і керманичів державного корабля. І хоч під ударами тієїж „санації" їхні ряди ріднуть, хоч їх стан посідания в ділянці державної адміністрації та в інших корчиться, то всеж віри у „слушний" момент своєї побіди вони не тратять. А віру цю черпають з глибин своєї „релігійности" та специфічного польського „аполітичного" католицизму. Треба від них вчитись і треба бути готовими на все.

За реформу дівочих шкіл.

В якім напрямі повинно нині піти виховання наших дівчат.

Від довгих літ наші дівчата звертаються до учительських семинарій, щоб осягнути там вищу освіту і таким чином здобути собі чесне поле праці та послужити свому народові. Колиж у нашій части краю істнували лиш дві державні дівочі семинарії (у Львові й Тернополі), та й ті заповнялися місцевою польською молодю і лишали дуже маленько місця для наших, українська суспільність почала творити згодом у більших містах приватні семинарії, щоб дати своїм дітям змогу сповняти ідейне післанництво. Якийсь час ішло це діло і приносило загальній справі чимало хісна. Але з новим політичним станом піднявся по всіх шкільних радах клич, щоб не допускати до шкіл ніяких українських учителів ні учительок, а надавати всюди лиш польські сили. Так сотки наших укінчених семинаристів і семинаристок лишилися без посад або мусіли йти за працею в чужину (на Мазури, в Королівство або в Позанське), відірвані від своїх родин і церкви.

Але не досить того. В теперішню пору виринає для наших дівчат нова перепона. Недавно говорив я з провідником шкільної кураторії і він заявив, що галицькі народні школи є надмірно сфемінізовані, себто обсаджені учительками, які творять 65 прц. усього учительства і займають не лиш дівочі й мішані школи, але ведуть часто й мужеські виділові кляси; що для усунення цеї аномалії поставлено тепер правило приймати передовсім учителів-мущин, які тільки зголоситься і допускати учительок лиш тоді, коли остануть ще зайві місця; але й тут будуть мати першенство учениці державних семинарій і аж по них підуть учительки, що вийшли з приватних шкіл. Від другого члена кураторії довідався я ще про деякі причини такого становища супроти учительок: що учительки потребують частих відпусток, котрі разом зібрані творять у краю в кожнім шкільнім році по кількадесять років, у яких наука в школі припиняється, але пенсії за той час виплачуються; а дальше, що сільські громадяни одержують більшу суспільну пораду і поміч від учителів, як від учительок. Виходить з того, що для наших учительок настають ще гірші часи і що дуже тяжко буде їм добитися тепер яких посад. Певно, що в краю є наших учительок надто мало, певне і це, що вони, відчуваючи живіше потреби свого народу могли би щиріше й успішніше працювати для нього, як учителі чужинці. Але дарма, з повищим фактом треба рахуватися.

З цього слідує, що удержування таких численних дівочих приватних семинарій і нагромаджування в них безлічи учительських кандидаток тепер безцільне. Тому треба застановитися над вишуканням інших варстатів праці для наших дівчат. Я подаю отже повищу постанову до загального відома на те, щоб наша суспільність над цею справою поважно призадумалась. Особливо повинні цим ділом занятись жіночі організації і промислові й педагогічні круги та обміркувати, в якім напрямі вести нині виховання дівчат, щоб вони забезпечили собі існування і стали пожиточними для рідної суспільности. Від себе небогато скажу на цю тему, бож годі старому розїзватися, які завдання моглиб отвиратись для наших дівчат тепер або в найблизчій будучности. Я вкажу хіба лиш на деякі сторінки. І так семинаристки, що бажають остатись таки при школі, повинні підготовлятись рівночасно до ведення захоронок, захистів, діточих садків і т. п., щоби при недостачі шкільної посади могли занятись тими відділами, які у нас мусять зростати. Інші повинні вступати до торговельних шкіл і приспособлятись до праці в кооперативах і у всяких купецьких та фінансових підприємствах. І ці ділянки будуть у нас збільшатися і давати своїм працьовникам добре забезпечення. Ще інші можуть звертатись до промислових шкіл і набувати там знання практичних занять. Особливо були відповідні для дівчат ріжні роди жіночого кравецтва з приноровленням до окремих потреб і вимог у більших містах, окремих у місточках (з приноровленням до міщанства), а навіть у селах, а дальше вироби моднярські, штучних цвітів і ін. Життя показує, що жінки, котрі мали талан до практичних занять, осягнули в них знамениті успіхи. Та молодші й поступові жіночі круги моглиби придумати ще богато ріжних занять, які майже кождий день нині приносить.

Піднесу тут ще одно з цілим натиском. А саме: наука кождої такої ділянки не повинна вестися по дилетантськи, доривочно і принагідними силами (як це в нас нераз бувало і зражувало публику). Навпаки, така наука мусить бути ведена в упорядкованих школах, фаховими силами і з цілою стислістю пляну, так щоб давала для загалу повну запоруку досконалого навчання. Потрібні сили могли би найтися або в краю або між заграничними слевами. В деяких випадках можнаб вислати декого й за границю для доповнення там спеціяльних студій. Розуміється, що не в кождім місті може станути „академія всіх жіночих наук", а треба перевести розділ їх по ріжних містах, так, щоби в однім місті вів один відділ науку, в другім інший відділ і т. д. Потрібні фонди можна одержати по-части із замкнених нинішніх шкіл, що показались би зайвими, а дальше ми мали би право домагатися на таку ціль і державних субвенцій.

Подаючи ці думки до загального розважання, я бажав би, щоб наше громадянство приступило чимскорше до реформи дівочого виховання. Бож направду шкода, щоб сотки наших дівчат тратили свій час, сили і гроші на науку педагогії і лишалися відтак без праці.

При цій нагоді згадаю, що час подумати і про реформу приватних дівочих гімназій, клясичних і гуманістичних. Звичайно ведуться вони в тім напрямі, щоби приготовити дівчат до університету, але в практиці бачимо, що мало дівчат іде в університет, а ще менше осягає там якийсь успіх. Виходить отже, що ця мозольна й коштовна наука не приносить для загалу жіночої молоді ніякого хісна. Требаб уложити для цих шкіл окремий плян науки, усунути з нього деякі неактуальні предмети (примірoм грецьку мову і под.) і поставити для всеї науки якусь реальну мету.

о. Олександер Стефанович.

З побуту на Радянській Україні.

IX.

Культ Івана Франка на Радянській Україні.

Саме в часі, як відбувалася правописна конференція в Харкові, припадала одинайцята річниця смерти Івана Франка. Святковано її стихійно по цілій Україні. По всіх школах поминано Івана Франка, від сіл починаючи, а кінчаючи по містах. Не було ні одного часопису, що не помістив би згадки про Франка, а в деяких із них появилися меншеа чи більше вартні оцінки його творчости. В „Культурі та Побуті" видруковано статтю д-ра Свєнціцького, яку він продиктовував репортерові протягом майже двох годин. Голова комісаріяту нар. освіти Мик. Ол. Скрипник отворив дня 28. травня засідання правописної конференції святочною промовою, в якій помянув великого галицького письменника. Тогож самого дня відбувся в салі державного російського театру в Харкові великий концерт з промовами Семена Вітика і проф. Попова та хором школи Івана Франка, про який буду говорити на дальшому місці. По книгарнях, у виставових вікнах, уставлені портрети Івана Франка, а під ними видання його творів. Словом, зацікавлення Франком та його літературним придбанням величезне, а культ його поширений більше, як якогонебудь іншого, хочби найгеніяльнішого письменника.

Я не дивуюся. Франко був свого часу найблищий тому суспільному будівництву, яке йде на Великій Україні. Тому цього великого галичанина шанують на Радянщині більше, святочніше, щиріше, як ми у себе дома серед наших несприятливих відносин. Ми звичайно чекаємо десятиліття смерти, опісля двайцятих роковин, а між тим на Великій Україні таке святкування відбувається що року. Відновлюється в умах людей память великого сина мужицького роду і мужицької нації, бунтаря проти усякого гніту, чоловіка з великим серцем і ніжністю почувань, твердого для себе, вибачливого для інших і їх похибок, Мойсея, що вірив у силу України і віщував:

> Та прийде час і ти огнистим видом
> Засяєш у народів вольних колі,
> Трусеш Кавказ, впережешся Бескидом
> Покотиш Чорним Морем гомін волі,
> І глянеш, як хазяїн домовитий
> По своїй хаті і по своїм полі...

Тому на Радянщині велике зацікавлення, чи і коли стане у Львові на прилюдній площі памятник Івана Франка? Оповідаю придніпрянцям, що галицьке і американське громадянство хоче передусім поставити памятник на Франковім гробі та що тут почалася вже робота, яка, хоча пиняво, а всеж таки дійде до кінця. Грошей на нагробник Постові найдеться настільки, щоби він був відповідний і гідний памяти Франка. Кинено також думку здвигнення памятника на прилюдній площі і вислано просьбу до маґістрату, щоби призначив для памятника місце на сквері при вул. Валовій коло дому ім. Качковського. Маґістрат, по давному звичаєві, нічого не відповідає.

А одначе всі ми, як далеко сягає українська земля, свідомі того, що памятник Франкові мусить стати у Львові, де він провів повних сорок літ серед знущань, злиднів і важкої праці. За мало внести подання до маґістрату. Треба настирливо домагатися, щоби цю площу признано. А коли сьогоднішні володарі міста відмовлять, треба безумовно подбати про те, щоби памятник станув на власній площі, де маґістрат та інші власти не будуть мати нічого до балакання.

Декому із придніпрянців виглядало на сміховину моє оповідання про те, що памятник Шевченка тільки тому не станув перед будинками Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, бо вище при тій самій вулиці міститься палата латинського архиєпископа. Маґістрат виходив із заложення, що бюст „схизматика і гайдамаки" мігби дражнити почування достойника латинської церкви... А місце фактично, чи не найвідповідніше, хочби з огляду на інституцію наукову, що носить імя Тарасове. Погруддя Тараса, (долота Годебського), вилите в бронзі коштом Володковича, спочило у Національному Музеєві і справа завмерла. А прецінь, коли не вільно Тарасового памятника уставити на прилюдній площі, провізорично, доків українці не будуть мати голосу у Львові, можна би його здвигнути на власній площі.

Те саме з памятником Франка. Піддаю думку, а її переведенням в життя міг би занятися комітет, що думає про памятник на могилі Поета.

Таких площ власних маємо у Львові дві. Передусім маю враження, що так звана театральна площа при вул. Сапіги, обтята із всіх боків, сьогодні за мала на те, щоби на ній міг станути театр. В залізнім обрамуванню серед цвітів міг би станути тут величавий памятник.

Другим таким місцем є площа перед Академічним Домом. Тут можна звести корт, засадити з усіх боків деревину, дати залізне обрамування для памятника і огородити цілу площу Акад. Дому відповідним, тривким матеріялом. Так я уявляю собі, а компетентніші від мене чинники, головно артисти і техніки могли би тут сказати своє рішуче слово.

Останню мою думку про площу перед Академічним Домом розвивав я перед акад. Мих. Грушевським, котрий нею — захопився. Оповідав я про неї також голові Тов. ім. Франка в Харкові, гром. Приходькові і секретареві Озерському, котрі заповіли, що згадане Товариство зложить значні гроші на будову памятника. Амбіцією їх є, щоби памятник можливо скоро станув у Львові. Таку амбіцію повинно мати також галицьке громадянство, серед якого Франко терпів, жив, працював.

Можлива річ, що в цій справі забере ще хтонебудь голос. На всякий спосіб вважаю умісним віддати свою думку під осуд громадянства.

(Далі буде.) Кирило Студинський.

Поможім здвигнути дім-захист для українських письменників і журналістів у Ямній. Засвідчім ділом зрозуміння важкої культурної праці і виявім свою вдячність українським робітникам пера!

Жертви слати на адресу: Львів, Підвале 7, Земельний Банк Гіпотечний, книжечка ч. 1141.

Виборчі висліди.

СОКАЛЬЩИНА

Тартаків: вибір радних у IV., III. і II. колі перейшов після бажань місцевого виборчого комітету. Натомість I. коло аранжував славний з давніших своїх подвигів Івась Гудим. Цей панок для заманіфестування своєї льояльности і „почитости" перед місцевою „народуфкою" і фільварками звеличав своєю присутністю з народовою кокардою свято 3-го мая. Розуміється, що ціла передвиборча його робота йшла по плянам згори. До цеї акції втягнув хоунівську родинну кліку, до якої входять учитель Покотило Гаврило, Шеремета Микола і Вазренчук Иосиф. В останній хвилині удалось аранжерові втягнути, на жаль, і старенького о. Давидовича та перевести вибори в I. колі по своїм плянам. Внесено протест.

КОРОПЕЦЬ.

На 48 радних вибрано 24 українців, 19 поляків і 5 жидів. Жиди йшли в блоку з поляками — проти української лісти.

ЛОПАТИН.

Дня 17, 24. і 25. липня відбувалися вибори в Лопатині. Вибрано 16 українців, 16 поляків і 8 жидів. (У IV. колі 8 українців, у III. 7, у II. 1). Українці йшли в компромісі з польською лівицею. Слід замітити, що сельроби, які погодилися на національну лісту, поставили вже підчас виборів свої окремі лісти, на які дістали голосів: у IV. колі 1, в III. 22. З вибраних українців є 14 членів УНДО, решта безпартійні.

БРІДЩИНА.

Суховоля: 21 українців, 6 поляків. Поляки внесли протест. *Ясенів:* 27 українців, 5 поляків. *Пиняки:* 17 українців, 7 поляків. *Суходоли:* 10 українців, 4 поляків, 1 жид. Поляки внесли протест. *Язлівчик:* 14 українців, 2 поляків. Накланий війт зніс протест. *Нивиця:* 21 українців, 8 поляків. Поляки внесли протест. *Черниця:* 31 українців, 1 поляк. Поляки внесли протест. *Смільно:* 12 українців, 4 поляків. Поляки внесли протест. *Гаї Смолен.:* 22 українців, 1 поляк, 1 жид. Поляки внесли протест. *Заболотці:* 16 українців. Поляки внесли протест. *Берлин:* 23 українців, 1 поляк. Поляки внесли протест. *Голосковичі:* 24 українців. Поляки внесли протест. *Гаї Старобрідські:* 24 українців. Накланий війт зніс протест. *Піски:* 16 українців, 7 поляків, 1 жид. *Корсів:* 19 українців, 8 поляків. *Лешнів:* українці відступили від голосування наслідком страшних шахрайств при виборах і внесли протест. Вибори в цьому селі відбувалися так: Накланий війт гуляв при виборах аж мило. До виборчої комісії назначений війт Адамський вибрав двох поляків, між ними місцевого польського священика, одного жида й одного хруня. На домагання українців щоб покликав також і українця о. Рудкевича, так, щоб оба священики були, п. Адамський відмовив. Тож українці, котрих є в Лешневі більше як 3/4, а поляків і жидів разом ледви 1/4, просили свого священика о. Рудкевича, щоб слідив хід виборів як муж їх довіря. Вже при виборах почалися шахрайства, котрі аж впадали в очі. Поляки голосували по два рази, по два рази були читані, кидали по дві картки, назвиска поляків-виборців війт голосно вигукував, аж хата тряслася, а українців читав так, що ніхто чути не міг, листу читав на вирваних, а коли по відчитанню листи зголосилося ще невичитаних 47 українців, то війт замкнув вибори IV. кола і сказав, що вже за пізно. Українці, побачивши, що через шахрайство мусять при виборах програти, тимбільше, що присутній заст. старости Берґер не вмішався до шахрайства війта і виборчої комісії і що не помагають протести о. Рудкевича, котрий кілька разів в імени українців, своїх парохіян, протестував проти [illegible]

Д-р В. Щурат.

ДУМА
про Самійла Кішку.

(Присвята Дмитрові Баґалієві.)

(Докінчення.)

Походження Марка Якимовського й товаришів його з України, його подвиг при визискуванні необережности турків, його покладання надії на поміч Божу й роздача добичі храмам Божим — усе те спільне італійському оповіданню і нашій думі. Хочу припускати, що й згаданий у думі старшина „Марко Грач, військовий трубач" є відгомоном імени Якимовського. Української традиції про іншого Марка досі не вказано. Колиж Наумечко міг за основу думи принити італійську брошуру з 1643 року, на слід якої ледви попав припадком, то чи не більше вказане було би вязати цю думу з оповіданням про Якимовського, що могло бути в нас більше знане, бо було друковане в Кракові й по польськи. Могли, правда, популяризувати оповідання про Симоновича його товариші, та це лиш Наумечків здогад...

Доказ популяризування оповідання про здобуття турецької галери слов'янами на українській землі, а саме популяризування ними оповідання значно близшого до думи ніж оповідання про Симоновича і Якимовського — іншого оповідання, такий доказ дає мені дуже рідкий друк з XVIII ст. Є це польська книжка надрукована в 2 виданнях у Львові в друкарні Братства св. Трійці в 1751 р. з приводу коронації чудотворної ікони Богородиці в Лежайську під Ярославом. Ця коронація була в 1752 р. (гл. *Sadok Barącz: Cudowne obrazy Matki Najświętszej w Polsce*. Львів 1891, стор. 141), а підставою для неї був ряд визначних чудес, що починався з перших років XVII. ст., а був списаний у згаданій книжці. Під наголовком *„Historia o Najświętszej Maryi Pannie Leżańskiej"* є вона здефектована в львівській бібліотеці ім. Дідушицьких; під наголовком *„Pałac Królowey Nieba i Ziemi Maryi..."* — в бібліотеці ім. Оссолінських. Обі едиції нотує д-р В. Брухнальський в своїй маріольоґічній бібліоґрафії (гл. *„Księga Pamiątkowa Maryańska"*, Львів, 1905, т. III., ч. 1., стор. 175). Тому, що один і другий друк є, як сказано, рідкі, подаю те, що для нас важне в дословному відписі. В реєстрі лежайських чудес під 1619 р. читаємо:

„Tegoż roku Stefan z Krzemieńca przyszedszy tu dal wpisać osobliwszy cud strony siebie, y wspolbraci swoich, w ten sposob. Ia Stefan Bełzyk rodem z Krzemieńca, w Wołoszech będąc poymany z Xiążęm Koreckim od Skinderbaszego Kauza, pod Połowany, z Stambułu albo Konstantynopola na Galery Tureckie, iak do Piekielney niewoli danym iest, na ktorych okowany na ręku y nogach będąc, a srogą niewolą, y ustawiczne bicie cierpiąc, a tylko suchary, albo chleb suchy rozmoczony w wodzie co w beczkach na galerze nato chowaią, raz na dzie iedząc, lat 5, iak na potępienie zadany, wiosłem robiłem wespoł z drugiemi Polakami, ktorych było w liczbie 80 y z Hiszpanami, ktorych było pięć, ale drudzy się iuż byli poturczyli, a ci na nas naygorsi byli, bo ich nad nami starszemi poczyniono, ktorzy sami też więźniami będąc, a Panom swym przypodobać się chcąc, okrutnie nas po wszytkim ciele cało nagich biczowali, ani głowie, ani twarzy, ani oczom nie folguiąc: w tak srogim utrapieniu będąc, rzekł do nas Hiszpan ieden katolik, co wy też sobie myślicie Polacy? rzekliśmy iż nic, a on, a ia myślą iako by do swey strony y krainy wolno przyiść z niewoli, rzekliśmy, y my by to myślili, gdyby to była rzecz podobna, a zatem wszyscy rzekli, Ey polecmy się Nayświętszey Pannie w Leżaysku, u ktoreyśmy bywali, cośmy zaraz uczynili klękaiąc: co widząc Turcy rozumieli, żeśmy się do swego święta modlili, bo była Wielkanoc nasza o ten czas, przecież Turcy inszych narodow ludzie, na to święto wolno, ale pod strażą do kościołow swych wypuszczali, okrom Polakow, mowiąc: że to narod iadakiedy ucieka rad, y lada kędy skryie się, a w szukaniu czas trawi Galeram y Okrętom do płynienia, a nas się Galer chrześciańskich a zwłaszcza Maltańskich na morzu zawsze obiezrać potrzeba. Więc my na Galerach spoczywaiąc modlili się bardzo do Nayświętszey Matki Leżayskiey, aż też południe nadeszło, o ktoren czas udali się Turcy do [illegible], albo ostatniey Galery odpoczywać sobie, y przesypiać się chcąc, nie wielu ich do straży nas zostawiwszy: cud niesłychany, ledwośmy śluby uczynili onto S. Mieysce do Leżayska, alić owo same okowy dobrowolnie iakoby się rozprzestrzeniwszy, z rąk nas wszystkich spadać poczęły, co my baczywszy, a do Galery by znać Turcy nie obaczyli twarzami się przytuliwszy, do końca Nayś. Panny wzywaliśmy na ratunek. Alić zaraz y z nog okowy same wolno spadywać poczęły, ktore my zdiąwszy na rękuśmy ie wszyscy powieszali, czekaiąc ażby Turcy wczasować się, bronić od siebie odłożywszy poczęli, a gdy iuż oni wczasować się poczęli wielkim hurmem skoczyliśmy do nich, onemi pętami siekąc, y raniąc, a broń im y własną strzelbę odeymuiąc, co oni niespodziewanie obaczywszy, wolno się nam dać radzi nie radzi musieli, ktorych my w oneż pęta powsadzali: Kapitan Galery bronić się chciał, ale zabity w morze wrzucony od nas iest. A oni Hiszpanowie co się poturczyli byli, samiż dobrowolnie w morze skakali i tonęli: Dopieroż wiosłami robić mocno ku stronom chrześciańskim poczęliśmy. A owo przez dni sześć, y nocy takie srogie wiatry na Galerę ich biły iż naprzod do Kandyi, a potym do Zanthu, stamtąd do Korphy przypłynęli, gdzie Turecką Galerę [illegible] obaczywszy, z dział strzelać [illegible] ieli, iakoż iednego z naszych zabili, a [illegible] szych poranili, y by była kula moc [illegible] we środku galery, pewnie by była nie [illegible] iaki szum w nas uczyniła: to my [illegible] krzyleśmy z Galery pokazywać ieli, a [illegible] też nasi zrozumiawszy że tam chrześciania [illegible] zbroyne posłali na zwiady do Galery, [illegible] widząc Turcy pytali nas: co z nami [illegible] chcecie czynić, czy nas pozabiiacie? [illegible] [illegible] [illegible] na [illegible] [illegible] nikt my sami byli: to na one [illegible] Hiszpany mowili, co na nas bili. A [illegible] ie [illegible] Monarsze Chrześciańskiemu oddać [illegible] byli, bo [illegible], byli tamże [illegible] Gdy tedy dano znać o tym [illegible] Hiszpańskiego, [illegible] mu galerę, y Turki, y niektorych naszych [illegible] wia będąc [illegible] tam musieli, bo im [illegible] y okowy ciało bardzo było [illegible] Tam [illegible] kazał galerę prowadzić na [illegible] do Ker[illegible] byli, a nas [illegible] wanych, y kontentowanych [illegible] Wenecyi kazał: Ale o [illegible]

... його поступовання при виборах — всі від вборів віступили і спокійно розійшлися домів. Поляки в жиди докінчили самі вибори, однаке вже без представника старости, котрий разом з польським священиком також вийшов. Внесено протест до воєвідства, де вичислено 16 точок шахрайств при виборах. Що представник староства не міщався до виборів і дивився на противоправні поступовання війта через пальці, це зрозуміле, бо він не хотів виступати проти вазалного війта Адамського, котрий має в старостві в Бродах свого рідного брата комісарем, а він знов є правою рукою самого старости і секретарем повітства, отже товаришем п. Бергера. Цей комісар, брат нашого наказника, є знаний у Брідщині як українофоб і в останніх часах визначився розшпигуванням численних українських віч у Брідщині. А, на жаль, він має жінку-українку, доньку заслуженого пан-українця в Брідщині. Так то наш війтуньо гуляє, не рахуючися з законами, бо має добру підпору в старостві і вже четвертий рік гуляє безкарно в громаді. Громадський ліс знищив цілком, усі громадські приходи йдуть до його кишені, нікому не здає рахунків! Не помагають ні доноси ні скарги, які громадяне Лещнева вносять до староства, до виділу повітового й до воєвідства, бо всі донесення якась могутня рука усуває. Тому цею дорогою звертаємося до наших послів, щоб зажадали негайно слідства проти поступовання нашого війта і спровадження на місце люстратора, одначе не з Бродів, бо він не поможе!

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

НОВИНКИ.

— **Черепаша українізація.** Пишуть нам з Дрогобича: У тутешнім суді ведеться справа господині Анни Куцьо проти Михайла Івасечка з Києва за 500 зол. Івасечкові вислав його заступник адв. Нахт до підпису уповноваження польською мовою. Це уповноваження переклав Івасечкові у Києві нотар так: „Процесуальная доверенность. На основании § 31 гражданского процессуального кодекса уполномочиваю... і т. д. аж до клявзулі: „Настоящий перевод с польского на русский". зробила дня 27. III. 1927. державна нотаріяльна контора з підписом „Івос". Є ще, як бачите, в Києві державні установи до яких українізація не докотилась...

— **Львівська хроніка.** Нещастя спричинені швидкою їздою шоферів щораз частіші в сезоні прогульок за місто. Вчора одно авто в повороті з Винник досвітком заїхало пяне на дерево і пасажири вернулись до хати з надто сильними споминами: ранами. Листонош Іван Курилас брав листи до хати і виймав з них гроші. Крадіжей професійних злодіїв ніхто вже й не рахує.

— **Тайна під Винник.** Львівська поліція має нелегке завдання: шукає 11-літнього хлопця Дмитерка з Підбережець, який щез від кількох днів безслідно і шукає його вбивника. Дмитерко був хронічним злодієм і неодному в селі покрав дещо. Деякі селяни підозрівають у вбивстві хлопця його сусіда Патера, якому він украв 10 зол. і якого досвітка бачили в лісі біля Винник. Покищо нема ні хлопця ні ясних доказів проти обвинуваченого.

— **Нещастя.** Буря над Гамбургом понищила пристань і залила вулиці. У копальні Сосновец завалився шар землі; 3 шахтирів засипаних. У комуністичнім клюбі в Москві затроїлось вечерою 250 осіб; 6 померло; підозрівають змову.

— **Між небом і землею.** Літак здобуває собі права комунікаційної машини з кождим днем ціною великанських жертв. Два французькі військові літаки вдарились у Нансі; летуни вбиті. Німецький літак з пасажирами впав між Кастель і Гіссен; трьох ранених. Французький летун Ван Леар знявся на 7.000 метрів; коли на цій висоті віддихове приладдя зіпсувалось, він скочив у низ на легкопаді, який відчинився аж на 100 м. перед землею; летун дістав нервового потрясення.

— **Схвильована земля.** Звістки про землетруси приходять щодня з усіх кінців світа. У Стирії тремтюча земля лишила щілини по хатах. На Балканах повалила хати. У Мюнхені, Норимберзі, Празі, Валенсії (Еспанія) запримітили несупокійні рухи від землею. 325 сейсмольогічних стацій на всьому світі записують річно 30.000 таких тремтінь. Чи повірите в це? З цього тільки 30 мають поважні наслідки. Від V. віку до 1898 р. було поважних землетрусів 222, від 1600 до 1900 — 108 випадків себто приблизно один на 3 роки. Одним з найстрашніших був землетрус 526 р вздовж Середземного моря; у ньому згинуло 200.000 людей. В 1820 р. згинуло стількиж у Китаю, а в 1893 р. 150.000 в Індіях. Сан-Франціско було частинно знищене двічі: в 1868 і 1906 р.; Ліма десятикратно за 400 літ. У землетрусі Мессини згинуло 100.00 людий. В Японії від ... до 1907 р. записали щороку пересічно 1600 підземельних тремтінь. Вже старий Пліній сказав: „Там, де земля раз тремтіла, тремтітиме знову".

— **Чудасії.** На Шлеську, селі Бронова, заквітли вдруге яблуні, мов у теплих краях. — У шпиталі в Білгороді помер малий урядовець югославянського м-ства почт, росіянин Погівнієв, який був від 1913 до 1917 р. російським... міністром почт. — Державний французький театр „Франц. Комедія" розписала між артистками конкурс з премією 150.000 фр. на ролю Жанни Дарк в пєсі Шова, з тим, що акторка згодиться оголити себе аж до самої шкіри, щоби могла вірно відограти одну вязничну сцену. Покищо нема кандидатки.

— **З людського звіринця.** Один мадярський дідич тримав у своїй стайні 20 літ свого сина, який родився пів малпою і жив у звірячому стані. У Чехословаччині один виноградник у Ґедінг тримав свою доньку у залізній клітці 25 літ. Сусідам оповідав, що його донька живе у Відні у кревняків. Перед судом боронився, що його донька була божевільною, а він не мав грошей віддати її до санаторії. Одночасно місцеві громадяне оповідають собі у звязку з цією історією такий романтичний її підклад: дівчина закохалась колись у священнику, а її батько, жид, не хотів дозволити на шлюб і зачинив її до клітки.

— **Смерть маляра.** У калузькій губернії помер відомий російський маляр В. Полєнов, ур. в 1844 р. У 1867 р. скінчив петроградську Академію мистецтв. Їздив по музеях Відня, Мюнхена, Фльоренції і жив довше в Парижі. За образ „Арешт гуґенотів" вибрали його членом Академії. З подорожі по Греції, Сирії, Палестині та Єгипті привіз сила сцен і типів, які послужили йому до великої картини „Блудна жінка". Його інші відомі твори: „Сад бабусі", „Літо", „Заросле село", „Недужа".

— **Ріжні рекорди.** У Спол. Державах видали за 5 місяців 2050 ліценцій (для літаками для приватних летунів, 1579 на власність літаків і 1925 ліценцій для механіків. Французький злодій Люсієн Таміліє втік із вязниці в Шатр. Його зловили і посадили ще раз. Він заявив, що мусить виявити слідчому судді велику тайну. Його повезли у суд, але по дорозі він поломав грати з вязничої „карити" і втік. Його зловили три дні пізніше і посадили в іншу вязницю. Вечером його знову не було. У Римі підготовляють будову великанського форум, яке коштуватиме 352 мil. лір. План передбачує зруйнування цілої низки будівель з доби Ренесансу. Муссоліні хоче мати своє форум як римські імператори і певно назве його власним іменем.

— **Нормальна людина.** Проф. унів. в Колюмбії Гаррі Холлінгуорт працював довгі роки над страшною проблемою: „Що таке нормальна людина?" Він зібрав дані про 93.000 людей усіх рас, народів і ріжного віку. Якою методою підходив він до оцінки цих людей, нам невідомо, зате знаємо його висновки. Із 1.700.000.000 людей на нашому глъобі є нормальних людей тільки... 40.000. Бо нормальна людина живе приблизно 53 роки, важить 68 кільо, має 1.67 м. висоти, 1300 гр. мізку, говорить від 7000—8000 слів, має умовий рівень 14-літнього школяра, жениться молодо, має 4 дітей і заробляє з яких 8000 зол. річно. Тепер виринає тільки одно питання: чи між 40.000 нормальних професор зачислив також себе, а коли так, то як міг він з освітою 14-літнього школяра братись за таку проблему? Колиж ні, то як міг він як ненормальний оцінювати людей нормальних?

— **Світова всячина.** Конференція союзних амбасадорів прийняла до відома справоздання знавців про знищені фортифікації у Східній Прусії. — Німецький трест сталі дістане американську позичку від банкової фірми Діллона 70 міл. дол. — У Югославії відкопали цінну старовину з XIII. ст. — Американський сенатор Уолш заявив, що сенат прийме у грудні постанову, яка зробить неможливою новий вибір Куліджа президентом. — 18. серпня відкриють у Будапешті міжнар. виставку реклями. — Кажуть, що провідник словацьких незалежників о. Єглічка, якому заборонили побут у Чехії, переїзжає для продовжування своєї пропаганди до Льондону. — У Нікарагуї йдуть далі бої з америк. жовнірами. — У Варшаві випрацювали проект підземельної залізниці. — Італійський уряд жертвував 30.000 лір у користь інституту міжнародньої інтелектуальної співпраці в Парижі. — Гінденбург має буцім-то вибиратись з офіціяльною візитою до англ. короля Жоржа.

Всі українські діти до української школи! Хто минає свою рідну школу і посилає дитину до чужої школи, — той ворог своєї дитини і української нації!

Зі спорту.

„Україна" — „Бар Кохба".

В суботу дня 30. липня ц. р. в год. 5-ій попол. на площі Сокола-Батька відбудуться товариські мячеві змагання між дружинами Ж. К. С. „Бар-Кохба" і С. Т. „Україна". Змагання заповідаються цікаво з огляду на те, що жидівська дружина є поважним противником, доказом чого є цьогорічний вислід її змагання з Л. К. С. „Лехія" (2:3) — до 10 мінут перед кінцем другої половини провадила „Бар-Кохба" 2:0. Наша дружина мусітиме доложити всіх зусиль, щоб вийти з тих змагань з відповідним для неї вислідом. Зокрема наша публика не заведе наших надій і численною фреквенцією підбадьорить наших копунів до амбітної та продуктивної гри.

bardzo się nam okrutnemi stawili, tak iż po czerwonemu złotemu od iednego na przewozie brać chcieli, albo wydzierali: A z Wenecyi ku Polszcze udaliśmy się. A ia Stefan pomieniony, czyniąc przysiędze, y ślubowi memu dosyć, zaraz na to święte mieysce, y w domu nie bywaiąc, przyszedłem dziękować Nayświętszey Pannie Przeczystey za ten cud, y spowiedź świętą tum odprawił, y Nayświętszy Sakrament wziąłem tu przystępuiąc: y iawnie przed Oycami tego mieysca, y przed ludźmi bardzo wielu opowiedziałem dziwny ratunek on nad nami, gdyśmy się tu obiecowali. Y w izbie u Oycow w Refektarzu Dom: 20 post Pentec: do Xiąg pisania stanąłem, każdemu zalecaiąc to mieysce tak święte y cudowne. Insi chudzięta osłabieni od ... srogich będąc, powoli na toż święte mieysce śluby swe oddawać będąc sami przytomni idą. A z niewczasu srogiego onego na galerze, y z chodu wielkiego chory y teraz będąc na quartannę, która mię iuż ... cztery niedziele trapi, dufność maiąc w ... Nayś: Pannie mieysca tego świętego nadzieię w niey pokładam, że y z tey mo... choroby wolnym dalibog zostanę. Galery Tureckie są rożne od Chrześciańskich; bo Chrześciańskie są czarne, ale białe krzyże iakoby z promieńmi gwiazdy na płachtach noszą: a Tureckie czerwone. Wyznawam tedy pod zatraceniem Duszy moiey, iż inaczey nic nie było, tylko tak ... mogł naykraciey powiedzieć, powiedziałem. A gdy iuż mię było w Xięgię wpisano, wziąwszy święte błogosławieństwo ... Mieysca tak zacnego do Domu swoiego do Krzemieńca wraciam się, zawsze chcąc Panu Bogu, y Przeczystey Dziewicy mieysca tego świętego, za takie cudowne Dobrodzieystwo dziękować, y pokim żyw chcąc ... nawiedzać, wszytkim cud tak wielki opowiedaiąc. W tydzień potym przyszło ich ... 19. z teyże galery".

Отже оповідання очевидця, нашого земляка, Кремінчанина, оповідання друковане по польськи в нас — воно для виснення повстання думи про Самійла Кішку куди важніше, ніж інші подібні оповідання. Зображення туєцької галеських, бранців на ній, характеристика турецьких потурнаків, а також приготування бунту бранців, опис хвилі й способу поконання турецької залоги з характеристичним поведенням розкованих бранців підчас контролювання, убиття капітана галери, вивішування християнських знамен в новій небезпеці, релігійний дух, яким ціле оповідання овіяно, врешті й інші подробиці — все воно дає в сумі далеко більше стичних пунктів оповідання з думою про Самійла Кішку, ніж можна було сподіватись. І сам факт, що лежайське оповідання звязує подію з Корецьким, зі знаним історичним Самійлом Корецьким — чи той факт не цікавий? Самійла Корецького і Самійла Кішку — якже легко прийшлось їх помішати пізнішим оповідачам подій! Таксамо легко, як і встромити в думу Марка Якимовського, змінивши його на Марка Грача.

Кінцевий висновок? В основу думи про Самійла Кішку лягло неодно оповідання італійської брошури з 1643 р.; могло лягти й раньше про Якимовського. Але найбільше узалежнилась дума від таких оповідань, як лежайське Стефана Белзика.

Напруження в Румунії.

Варшава, 28. липня 1927.

З Букарешту повідомляють, що між королевою-вдовою Марією і премієром Братіяну прийшло по смерти короля до першого гострого конфлікту на чисто політичному підкладі. Наслідки його можуть бути дуже далекосяглі. Королева Марія загрозила Братіяну, що покине Румунію і замешкає в одній зі столиць Европи, щоби ділити долю Кн. Кароля, якого румунська влада трактує як вигнанця. Кор. Марія старається ізолювати себе від участи в політичному житті, в якому передтим брала живу і активну участь. Конфлікт повстав на тлі недопущення королевої до участи в правлінні регенційної ради. „Дейтше Прессе" повідомляє на основі розмови з приїзджаючими з Румунії подорожними, що там уся політична атмосфера насичена революційними бацилями. Кн. Кароль має великі симпатії і численні кола домагаються його повороту. Серед широких мас кружляють поголоски неправдоподібно характеру немов то король помер 10 днів скорше, але смерть затаїли щоби скликати парлямент, де Братіяну міг би осадовитися на добре при владі. — Управа народньо-селянської партії — повідомляють з Будапешту — візвала ген. Авареску, щоби зложив провід партії тому, що його промова в парляменті була змістом подібна до промови Братіяну.

Греція перед революцією?

Будапешт, 28, липня 1927.

З Атен доносять про спеціяльні зарядження грецького уряду проти нових революційних затій. А саме офіцири маринарки, прихильники Пангальоса мали намір дістатися на воєнні кораблі, обсадити їх і розпочати револьту проти теперішнього уряду.

З австрійського парляменту.

Відень, 28. липня 1927.

Народня Рада відкинула внесок соціялістів, які домагалися вибрання парляментарної слідчої комісії для прослідження останніх подій.

Литовсько-польська приязнь?

Варшава, 28. липня 1927.

З Риги доносять, що литовський уряд має звернутися до польського уряду і до держав антанти з нотою, в якій закомунікує, що „воєнний" стан між Литвою і Польщею покінчений. Подаємо цю вістку з газетярського обовязку. Думаємо, що вона є випливом огіркового сезону. І це є більше правдоподібне як польсько-литовська приязнь.

Катастрофальна буря.

Берлін, 28. липня 1927.

Вчора пополудні околиці над середнім Реном навістила нагальна буря получена з обірванням хмари. На одному кораблі вихор зірвав дах веранди. Филі забрали з покладу всі урядження. Серед подорожніх повстала велика паніка. Буря з градом навістила також місто Фрайденберг. На пограничу кітловини Сари знищені всі земні плоди.

Підкоп під ґрафічні заведення у Варшаві.

Варшава, 28. липня 1927.

Варшавська поліція відкрила вчора великий підкоп під держ. графічні заведення, в яких друкувалися гроші. Підкоп був 36 метрів і доходив уже майже під саму скарбницю. Щоби дістатися до неї треба було копати ще три метри. В скарбниці було тепер дуже багато банкнотів найновішої емісії по 50, 20 і 10 золотих. Їх мали виекспедіювати до Польського Банку. Поліція застала при роботі 5 людей. Про підкоп довідалася поліція наслідком доносу. — Деякі кола твердять, що підприємство проводили міжнародні касові спеціялісти від вломів. — Підкоп робили ті спеціялісти вдатно і припоровлювали найновіші здобутки техніки. Було там електричне освітлення, бутлі з киснем, помпи до помповання воздуха. Були там і газові маски, гумові рукавиці і т. п.

Львівський воєвода.

Львів, 28. липня 1927.

Новоіменований львівський воєвода Петро Дунін-Борковський обійме урядування около 10. серпня.

Біржа.

Гроші.

Американський долар 8·90·5—8·91·00, канадійський долар 8·88·00—8·88·50, чеська корона 0·26·00—0·26·05, австрійський шілінґ 1·25·50—1·26·50, румунська лея 0·05·50—0·06·75, французький франк 0·31·50—0·35·00, швайцарський франк 1·71·50—1·72·—, фунт штерл. 43·30—43·70.

Золото.

20 корон 36·00—36·50, 20 франків 34·50—34·80, 20 нім. марок 42·30—42·70, 10 рос. рублів 46·50—46·80.

Срібло.

Австр. кор. 0·63·50—0·64·00, 5 австр. кор. 3·35·00—3·40·00, австр. фльорени 1·67·00—1·70·00, рос. рублі 2·73·00—2·78·00, копійки за рубель 1·36·00—1·38·00.

Збіжжя.

Пшениця двірська 51·00—52·00, пшениця сел. 49·00—50·00, жито галицьке 39·00—40·00, ячмінь на млино 35·50—36·50, ячмінь пастівний 33·00—34·00, овес 33·00—34·00, бараболя ..., кукурудза рум. 29·75—30·25, горох 00·00—00·00, горох пів Вікторія 00·00—00·00, бобик 33·00—34·00, полевий 00·00—00·00, вика 00·00, пашина мішанка 30·25—31·25, гречка ..., сіно 7·50—8·50, солома 4·25—4·75, мука пшенична 50 ... 40·00—41, ріпак 56·00—58, мука пшенична на 40-проц. 93—94, мука пшенична 50-проц. 77—78, мука житня ... проц. 84—85, мука житня 60-проц. 71—72, грисік кукурудз. 34·75—35·75, мука кукуруд. 52—53, мука ... без мішка 21·25—22·25, отруби житні нетто ..., пшоно 81·00—..., крупи гречані 84·00—86·00, пенцак ..., крупи ячмінні 66·00—68·00, мак 85·00, ... 44·50—46·00, просо рум. 66·00—68·00, мішки ютові 1·80, мішки ... сіяні 00·00—00·00, мішки ужиткові добрі за штуку 1·00.

Дописи.

ЛЬВІВЩИНА. *(Реплика на фальшиве вияснення в справі громадських виборів в Маковисці („Діло" ч. 155 з дня 16. липня 1927).* Вибори до місцевої ради були визначені на неділю, 19. червня в 12-ій годині в полудне. Неправдою є, що о. парох Семків порозумівався з виборчим комітетом, бо такого порозуміння не було. Неправдою є також, що в процесії брали участь тільки парафіяни, а правдою є, що й лучили. Парафіяни, а правдою є, що о. Семків заподіяв визначенням процесії о. Семків заподіяв виборчій акції шкоду, бо вернув з процесії аж около 1-ої години в полудне, коли умучений нарід пішов додому і не мав уже фізичної змоги заінтересуватися виборами. Фактом, що на 138 управнених у IV. колі голосувало заледви 33, і то по продовженню на 1 годину виборів для IV. кола, бо комісія чекала на поворот процесії з о. парохом. Правдою є, що по о. Семкова мусів ходити як спеціяльний післанець, а саме Андрій Вовкий, син Івана, ч. дому 180, уже 10 мінут перед замкненням виборів I. кола, бо комісія знов з чемности продовжила час виборів I. кола поза назначену годину (слід зауважити, що Андрій Вовкий був присутній увесь час при виборах не тільки I. кола, але в II.). Початок виборів кожного кола був точно поданий і оповіщений оголошеннями, прибитими на церковних штахетах, саме там, куди ходить о. Семків кождоразово до церкви. Більше як тиждень наперед, так, що о. Семків, маючи годинник у руках, дуже добре міг орієнтуватися, чи пора йти на вибори I. кола. Громадські вибори відбувалися в дуже гарнім громадськім домі, де поміщується кооператива і громадська канцелярія, так, що надзвичайний дощ зовсім не був би промочив о. Семкова. Щодо громадської діяльности о. пароха, то треба додати, що з читальні „Просвіти" счеркнули наприкінці о. Семкова з причини незаплачення членських вкладок, а музичний кружок, який по правді кажучи, дуже гарно розвивається, є вічно шиканований о. парохом, що ставить перешкоди його розвиткові. (Прим. на похороні, коли музика хотіла грати, щоб заробити собі тим способом гріш на оплачення інструктора, заявив: Або я — або музика!). Кружок „Рідної Школи" завдяки розвій „діяльности" о. пароха зденітився в самім зародку. Тритижневий кооперативний курс, який відбувся весною, удалено не завдяки о. пароха, а двох місцевих інтелігентів і рухливіших громадян. До товариства втягають о. пароха тільки традиційно (який, на жаль, не причинився ані сотиком до їх розвою), бо думають, що може не рушить о. пароха з мертвої точки. Вкінці зазначу, що о. парох не пренумерує ні одної української газети, бо йому вистарчають польські і „Сельский Прапор". — *Член комісії.*

ЗБАРАЖЧИНА. *(Піднесення села Гниличок — Будова Народнього Дому. — У нас не може обійтися без кирпичників).* Кожному, що слідить за освітним та економічним розвитком нашого народу, ясно, що наше село виказує в цім напрямі таку активність, як ніколи передтим. Відновлено читальню й філію „Просвіти", позакладано кооперативи, молочарні, Соколи, Луги і т. д. Успішний розвій тих установ вимагає відповідних домівок. Треба було доконче поставити свою хату, свій дім, де ті всі установи знайшлиб відповідне приміщення, а тимсамим і умовини кращого розвитку. Молоде і свідоме покоління у відомому селі Гниличках стало рішучо перед тою проблемою. З повним запалом і посвятою взялося за діло. Вибрано будівельний комітет, приступлено до праці. Прийшлося побороти передбачені і непередбачені перепони. Та енергія молодих людей переломила все. Сьогодня звезено вже кілька сотень каміння, побудовано цегольню, шопу на цеглу і приступлено до виробу й випалювання цегли. Як так піде далі, то є повна надія, що Гнилички з весною будуть мати вже свій величавий Народній Дім. Муситься на цім місці віддати повне признання нашим американським братам, що своїми датками значно причиняються до виконання наміченої ціли. Рівночасно з розписанням громадських виборів те саме покоління мусіло призадуматися над тим, щоб перебрати в свої руки занедбану громадську господарку. І дійсно воно пішло до виборів збитою лавою і в урни вийшла ліста читальників (так їх загально село називає). Та не зважаючи на найлегальніше переведені вибори, не обійшлося без протесту. Є в селі трьох поляків. Один з них недавно тому почув, що в його жилах тече інша кров, хоч ще до війни був кошовим „Січи". Другий пристав до української родини з сусіднього села. Третій — поляком ще від Адама. Ці три підшукали собі врешті незначну купку кирпичників і внесли протест. На своє чоло висунули бувшого писаря. І він не завагався піти проти громади, не завагався кирпичити, хоч його кирпича згори була засуджена на невдачу. Коли ж зїхав комісар староства, то він перший підніс голос, стараючися звалити на інших те, чим сам на виборах прогрішився (підкидання карток). Найбільше на успіх рахував мабуть третій з поляків, який не можучи доказати ні одного закиду, хотів збити собі капітал окликом: „Ви, українці, хочете нас поляків подушити!" Сальва сміху була на це відповідю. Бідака не зорієнтувався, що ці часи, де треба було бути лише поляком, аби безмежна власть над селом опинилася в його руках уже минають. В його голові не може поміститися, що часи змінилися. Та нас це мало болить, а ще менше обходить. Далеко більше обходять нас свої кирпичники. Питаємо вас, на довго будете ще вести підпольну роботу й кидати колоди громаді під ноги? Скажіть ви, „секретарчу гміни" і ти, чесна компаніє! *О.*

САМБІР. *(Нарада сільської інтелігенції).* Дня 1. липня н. р. відбулася в Самборі довірочна нарада сільської інтелігенції самбірського повіту в справі просвітній і економічній. Явилося около 100 учасників. По рефераті голови філії Тов. „Просвіта" вив'язалася двогодинна дискусія, в якій забрав голос цілий ряд бесідників зпоміж духовенства, учительства й молоді. Всі бесідники висказувалися, що загал сільської інтелігенції почувається до обовязку активної праці на місцях, але вона серед даних відносин у самбірському повіті є надмірно тяжка. З центра повітових установ (Філії „Просвіта" і КОК.) ведеться акцію в аполітичних установах у суто партійному напрямі. По селах шириться недовіра до інтелігенції взагалі, а до духовенства зокрема. По селах активніші одиниці зпоміж сільської інтелігенції вкладають чимало праці і досягнули деяких успіхів та, на жаль, з центрів повітових є намагання внести партійний роздор. Ті самі одиниці, які як представники „Просвіти" і КОК повиннiб гуртувати біля себе весь загал до спільної, продуктивної праці, виступають по селах нерідко як речники суто партійного напрямку, кидаючи кличі безпощадної боротьби пролетаріяту проти „буржуазії". Довірочна нарада рішила, щоб весь повіт поділити на райони з 5—6 сіл і в кожному районі назначити активнішу одиницю зпоміж сільської інтелігенції, яка мала би догляд над культурними установами в даній районі й обовязок подбати щоб відбувалися правильно відчити, збори, сходини, щоби при читальнях організувалися бібліотеки і т. д. Переведення поділу на райони і наміченая одиниць для кожного району доручено філіяльному виділові.

ЗАЛІЩИКИ. *(Апатія і занепад міста й повіту. — Пора закинути оспалість і взятися до праці!).* Заліщиччина мала всі дані, щоби стати одним з кращих або навіть і зразковим повітом. У цім повіті ніколи не старалися з собою нінкі політичні партії. Основу під народню працю положили тут найідейніші одиниці, як д-р Охримович, Бараник, о. Яворський, о. Ковч, д-р Маковей і ще дехто. В центрі все було більше число визначної інтелігенції, а й тепер маємо в Заліщиках 3 адвокатів, 3 суддів, 2 інжинірів, 2 священиків, 2 професорів, 4 урядовців судових і скарбових, 5 приватних і ін. Є свій „Народній Дім" із салею на вистави. Та востаки якась змора налягла на повіт. Апатія огорнула всіх однаково: інтелігентів, як і селян. Ніякого життя ні в товариствах, ні товариського. Правдива розтіч інтелігенції. А як це тяжко відбивається на меншому братові! Щонеділі і свята блукають селяни й міщани містом, жадні якоїсь душевної поживи. Не знайшовши її у своїх, горнуться до сусідів і насякають їхньою культурою. Від дня ненадійної смерти д-ра Маковея ніхто ними вже не піклується, ніхто їх не притягає — не зважаючи на те, що теперішня хвиля — це найгорячіший час громадських виборів. Чи дивно, що той селянин чи міщанин, забутий старшим братом, бажаючи праґнінь, руху, життя, дає послух таким нікчемним індивідуам, як Ковч, який репрезентує тут данилович:івців? Характеристику цього руїнника пізнати от хоч би з отсього короткого зіставлення: за Австрії правовірний австрієць, за України галицький старшина, за більшовиків командант большевицької сотні в Заліщиках, а тепер чужий аґент! — Вибори не розрухали тут нас, бодай не всюди. Ліпше від цим оглядом представляється судовий повіт Заліщики, значно гірше Тлусте. Маю виказ громади Слобідка: На 125 управнених до голосування в IV. колі голосувало 56, на 326 у III. колі голосувало 68 і т. д. Та не думайте, що тільки селяни абсентували, бо не краще списалась і українська інтелігенція. Приміром у Заліщиках Старих не явились до голосування: інж. Ч., суддя Я., професор Ж., і о. П. Селяни, полишені тут усякого проводу, очевидно програли вибори. Село, яке мало досі не більше 2 радних польських, сьогодня має їх 13, а українці всього 11. Політична декаденція зарисувалася ще страшніше в селі Попівці. Село, яке має 3 польські родини, вибрало на радних 9 поляків! Яким чудом? Запросило на радних кольоністів. (Тут провалилась ліста читальників.) Чи ще далі дурити себе, що ми поступаємо вперед? Чи не краще замісць закривати свої хиби, виказати їх явно, щоб потрясти оспалу душу наших недіїв, а проводові дати змогу правдиво оцінювати ситуацію і робити правдиві висновки?

Прикрий.

Відозви і комунікати.

За фахову школу в Зборові.

Громадяни Зборівщини!

Перед 3-ма роками залунав клич молоді зборівської землі, до вас, громадяни: „Дайте нам фахову школу!" На цей клич відгукнулись ми робітники-еміґранти з Ню Йорку й основали негайно „Комітет допомоги зборівської фахової школи" в Ню Йорку.

Оснований комітет оцінив потребу й вагу фахової школи для нашого народу в ріднім краю з тим, що фахова школа повинна бути в кождім повіті, бо дотепер нема в нашім краю мабуть ані одної. Тож школи фахового типу мусить основувати й удержувати український нарід сам для себе. З уваги на таку важну справу для життя-буття молоді українського народу, комітет наш вивязався як слід з допомогової акції, бо в кругах робітників-еміґрантів зібрав 3.025 долярів жертв і вислав їх Кружкові УПТ. в Зборові з припорученням купна дому на влаштування рідної фахової школи в Зборові.

Громадяни! Дім куплений, але стоїть до нині невикінчений. Чи не сором вам бути такими байдужими та глухими на клич молоді вашої, що до нині не має школи?

Повіт Зборів має 70 громад, у яких живе 43 наших священиків, 5 адвокатів, 40 учителів, 28 урядовців, 100 ремісників, 10 студентів, 50 кооператив, 10.000 селян і міщан, а разом усіх нас українців є в повіті 10.274. Коли нас 10 робітників-еміґрантів у Ню Йорку зібрало 3.025 долярів, т. є. 27.000 польських золотих, то на 70 громад повинно бути 70 комітетів, а 10.274 українців у повіті повинні, зложивши тільки по 1 золотому членської вкладки річно, зібрати за 3 роки 30.822 золотих! А за таку суму фахова школа булаб викінчена й улаштована як слід.

Громадяни! Киньте байдужність, закладайте збіркові комітети, збирайте членські вкладки по 1 зол. і складайте їх Кружкові УПТ. в Зборові найдальше до 1. листопада 1927! Кождий член української нації, а вже абсолютно всі наші люди у Зборівщині, повинні вкладку заплатити, бо молодь жде на школу.

Ми робітники-еміґранти в Америці заявляємо, що будемо дальше збирати жертви і вам допомагати, але взиваємо і вас до як найбільшої активности.

Комітет допомоги „Рідної Школи" робітників-еміґрантів зборівського повіту в Ню Йорку.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Нові книжки і видання.

КНИЖКИ:

І. Филипчак і І. Зубенко: КНЯГИНЯ РОМАНОВА. Істор. повість з початку XIII. в. ст. 248. Ціна 2 зол. Накладом Вид. „Ока" в Коломиї.

Дюра Биндас і Осиф Костельник: ЮЖНОСЛАВЯНСКИХ РУСИНОХ НАРОДНИ ПИСНІ. ст. 152. Вид. РНПД-о Руски Керестур.

Б. Мартос: Клясифікація кооператив. (Відбитка з Записок У. Г. А.) ст. 14.

ЖУРНАЛИ:

ЗАПИСКИ ЧИНА СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. том II. Зміст: С. Томашівський: Предтеча Ісидора. Петро Акерович, незнаний митрополит руський. В. Пещанський: Київський Спас на Берестовім. М. Голубець: Лаврів. Матеріяли. Місцелянея. Бібліографія.

РІДНА ШКОЛА, орган „Рідної Школи" українського педагогічного Т-ва. ч. 1. червень 1927. Зміст: О. Терлецький: Рідна Школа й наша суспільність. Д-р Макарушка: Творча школа. Лев Ясінчук: Українська школа в Польщі поза Галичиною. І. Герасимович: Зміна осіб, а не системи. Софія Олеськів-Федорчакова: Українська школа. Є. Я.: „Рідна Школа" в Яворові. З життя товариства.

Оповістки.

Збори придніпрянських еміґрантів у Тернополі. Отсим повідомляється українську придніпрянську еміґрацію в Тернопільщині, що дня 31. липня в год. 11-ій передпол. відбудуться довірочні збори в салі читальні „Просвіти" в Тернополі при вул. Міцкевича, на котрі проситься українську еміґрацію прибути якнайчисленніше. Хто не одержить запрошення, може одержати його в чит. „Просвіти" в день зборів від год. 8 рано. Уповноважений У. Ц. К.: *С. Хоменко.*

Ілля і Соня з Язорських Гаврилишин складають 20 зол. на „Рідну Школу" замісць повідомлень про своє вінчання, яке відбулося дня 21. ц. м. в Сихові. 137

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.